

SZEGEDI HIRADÓ.

24-ik szám.

Csütörtökön, tavaszelo 22-én 1860.

Második évfolyam.

Megjelenik:

hétenként kétszer, csütörtökön és vasárnap reggel.

Szerkesztői iroda:

Tanodaúton, Lente-félsziget, 339. szám, hová a kéziratok béményve utasítandók.

Kiadóhivatal:

Burger Zsigmond könyvkereskedése.

Előfizetési feltételek.

Szegeden házhozhozordással: Egész évre 6 frt., — félévre 3 frt., — évnegyedre 1 frt 60 kr. osztr. ért.

Vidékre postán: Egész évre 8 frt., — félévre 4 frt., — évnegyedre 2 frt, osztr. ért.

Egyes szám ára 8 ujkr.

Hirdetések:

Az öthasábos pettisor egy szeri hirdetésnél 7 ujkr kétszerinél 6 ujkr, többszörinél 5 ujkr. Bélyegdíj minden egyes betáratásért 36 ujkr. A nyilatkozatban a háromhasábos pettisorig tási díja 20 ujkr.

Az előfizetési pénzek és hirdetések Burger Zsigmond könyvkereskedéséhez címezendők.

Évnegyedes előfizetés

SZEGEDI HIRADÓRA

Szegeden házhozhozordással 1 frt 60 kr., vidékre postán 2 frt.

Álföldi viszonyok.

Horvátország szenvedő népe segélyt kér és vár tőlünk!

Lord Byron, az angolok egyik legnagyobb költője azt mondja, hogy egyetlen nyomor és inség sajtolta könyv fölszárítását sokkal nagyobb érdem a bare vértengerben szerzett babérok ezreinel.

Mi is fölszárítottunk néhány könyvet, mi is adtunk életmet néhány szükölködőnek; de jegyezzük meg jól, csak igen kevés könyvet szárhított, csak igen kevés szükölködőn s igen kevés napra segített ama néhány forint, melyet e nagy városból Zágrábba küldünk.

Gróf Károlyi Ede a „Pesti Napló” 61-ik számában a horvátországi szükölködőkről szólván, azt kérdi: „Szükséges-e indokolnunk a rokonszenvet, melyet a testvér Horvátország nyomorgó népének jarkialtása ébreszt bennünk? Szükséges-e mondanunk, hogy e rokonszenz több, mint csupán emberbaráti szeretet? Ránk nézve ez nemzeti kötelesség! Egy rokonnép jarkialtására az egész nemzetnek kell felelni!”

Eztán a módokat fejtegeti és sorolja elő a nemes gróf, melyekkel sanyargó testvéreink fölszárítására közreműködhetünk.

Első mód, hangversenyrendezés.

Ezt Pesten és Pozsonban megtették a legszebb és legfényesebb sikerrel.

Mi megelégedtünk azzal, hogy a szinagaztató által a szerencsétleneknek följajánlott előadást meglatogattunk, még pedig nem oly számmal, mely szükséges vala, hogy a nekik szánt följávedelemnek látszaja volna.

Második mód a sorshuzás.

Harmadik mód a műkedvelővásár.

Az előbbt minden ember érti és ismeri, mert alig van, ki ily sorshuzásnak részese vagy tanuja nem lett volna.

A harmadik módra nézve következőt ír a nemes gróf:

„Ez abban áll, hogy egy vagy több teremben negyven-ötven szépen fölkészített asztalon létezen kirakódna a különböző boltokból oda hozott eladó árucikkkel; s ezen rögtyűzött boltoskákat a város legszebb delői és honleányai osztálykülönbség nélkül látják el kettessel, mint ársnők, szóval, szemmel biztatva vásárlásra a kíváncsi nézőket. Az eladott holmit természetesen fölőbb tartják valamivel a bolti árnál, s a bolti ár és eladási ár közötti különbség képezné a jótékony célra áramló nyere-ményt, mi az eladó nők ügyessége mellett nem csekély lehet!

A gyűjtendő összeget előbbt belépti díjjal is lehetne szaporítani. S egy jó zenekar játéka is ko-

csegtető eszközül szolgálna a közönségre nézve, mely bizonyára nagy számmal tödulna látni azt a szép bazart, ahol városunk és vidékünk legszebb delői és leányai kínálgatnák izletes árucikkjeiket! A rend föntartására ifjak kértetnénk föl, kik egyszersmint a szép ársnők boltoskái körül a segédi szolgálatot is teljesitenék.”

Mit adjunk még e sorokhoz?

Kell-e mondanunk, hogy a magyar álföld fővárosa nem tett még eleget azon kötelességnek, melyet gróf Károlyi nemzeti kötelességnek nevez?

Kell-e mondanunk, hogy a nagy tiszta magyar Szeged többet tehet, mint a vegyes lakosságú Pozson tön ott, hol nemzeti kötelesség teljesítéséről van szó, s hogy nem csak többet tehet, hanem többet is fog tenni?

Mi szegediek a második módot választjuk s növegyeltünk lelkes elnöke már megígérte, hogy a legközelebbi vasárnapon tartandó növegyeti gyűlésen a tárgyat szőnyegre hozza.

A terv következő:

A növegyet kinyervén a szükséges engedélyt, 20,000 10 ujkrós sorsjegyet bocsát ki; s 1000 nyere-ményt biztosít a sorsjegytulajdonosoknak.

A nyere-ményeket nagyobb részt valamint növegyeltünk tagjai, ugy e város minden hölgye, nemkülönben uraink, különösen kereskedőink, kiknél sok apróságos csecesbece találkozik, ingyért adand-ják, a hiányzó mennyiséget a bejött összegből a növegyet vásárolja hozzá.

Mitán a sorsjegyek elkelek, a kihuzás egyik vasárnap délutánján a színházban leszállított beme-netdíj mellett fog megtörténni.

Ez alkalommal az ezer darab nyere-mény asztalokra lesz nyilvánosan kirakva s a kiorsolást höl-gyeink néhány lelkesek eszközöndi.

Az időközököt a zenekar játéka töltendi be.

Csak jóakarattal kell hozzá s néhány hét múlva nem száz, hanem ezer forintot küldend horvátországi szenvedő hazánkfiainak Szeged.

Kereskedelmi és iparmozgalmak.

Mily befolyása lesz az új iparrendnek Szeged kereskedelmére?

II.

Az új iparviszonyokból keletkezhető előbbi cikkünk végén érintett bolti helyiségekben való szükség megszüntetése, valamint e város egyéb részeinek élénkítése két mód által volna eszközölhető.

Az első általános építkezést igényel azon helyen, hol a kereskedelem jelenleg összpontosítva van, s mely arra, mint a város központja, legalkalmasabb; a második a piac fölszárítását teszi szükségessé. Egyik oly szükséges, mint a másik, s nem kell felténni, hogy az egyik feleslegessé teendő a másikat.

Főterünk oly nagy, hogy napi rendeltetésének fele része is elégséges, télen pedig oly ronda sárgentenget képez, hogy kisebbitése könnyebb kikövez-tethetés tekintetéből is ohajtatandó.

Ha jól vagyok értestülve, már régóta létezik a főter egy részének beépítettését tárgyzó terv, melyszerént belvárosunk a legszebb helyen néhány

szabályos utcát vagy házsort nyerhetne. E terv fogantatásisa volna a teendők elsője. Városunk általa nem csak szépségben, de más tekintetben is nyerne; mert a ház helyekül kiosztandó telkek magas áron kelének el, jövedelmükön oly házakat vagy telkeket lehetne kisajátítani, melyeket rondasá-gunkal fogva mostani minőségükben tovább tűrni nem lehet, vagy lerombolnák a célszerűbb szabá-lyozáshoz okvetlen igényeltetik; nyerne végre a kereskedelem, mert e helyen a házak földszinti ré-szei — a nagyobb és biztosb jövedelem reményé-ben — boltokkal látatnának el, és segítve lenne a közszükségen, valamint határt szabna némileg a boltberek túlságazóinak.

Nem azt mondom, hogy ez történnék az egész főterrel, hanem történnék kezdeményezéssül annak legparányibb, de legalkalmasb részével, t. i. azzal, mely a Klauzál, Zseravitz és régi Kárársz-ház előtt ugyszólván paragon bever. E téren né-hány szép ház építhetne, melynek elsője a sétány átellenében álló Petrovits-féle házsal lenne egy vonalban, utóbbika a Götz-féle házsal szemközt állhatna.

E tér fölhasználása által főterünk keveset vesztené, a szükséges pedig építkezni szeretők hozzájárulásával segítve lenne.

Hogy pedig e ház helyek — ha közszegtaná-csunk által csakugyan azokká lennének — megvá-sároltatván, pusztán ne maradjanak, vagy oly sorra ne jussanak, mint a Wimmer-féle háztelek; el-adatásuk oly kikötés mellett történnék, hogy ki egy év letelte előtt az építést el nem kezdené és három év leteltével be nem fejezné, az a telekre beruházott összeget elveszti s azzal együtt ismét a város birtokába száll vissza.

Második föltétel lehetne, hogy az épületek mind a négy oldalon egyenlőn emeletnél kisebbek ne lehessenek.

A Wimmer-féle háztelek hasonlóan kiépí-tésére a tulajdonosnak határidő volna kitűzendő, mely alatt azt a már helyben hagyott terv szerént megkezdeni és befejezni tartoznék; ellenkező eset-ben becsár mellett kisajátítandó s más kezébe bo-csátandó volna. Ha már nagyon is szétterjedt vá-rosumk minden utcája nem szabályozható is egy-könnyen, szükséges legalább azon rész szabályo-zása és szépítése, mely e városnak némi városias szint kölcsönözni képes.

Most azt kérdehné valaki, vajjon ki fog e pénzszűk világban építeni? Az, kinek erre még ma is elegendő pénze van. Kereskedelmi pangás idején a pénz szűke általános ugyan, mert a nagy-kereskedőköt, pénztőzséereket s hitelintézeteket ál-talános fölelem tartja vissza a hitelezéstől és nagyobb üzletektől, s ámbár e visszavonuláshól rájuk sem igen néz haszon, mégis ezeeknél a panasz nem a pénz szűke, hanem ellenkezőleg a pénzösszegben rejlik. Ezeknél a pénz az ár, melyet ha nem forgathatnak, csak ugy nem jövedelmez nekik, mint a kisebb kereskedőnek heverő árucikkjei. Olyanok tehát, kiknek van, s hitelzini vagy azt bizonytalan üzletbe fektetni nem székrik vagy nem merik, épí-tetni fognak, kivált ha látják, hogy arra oly hely kínálkozik, mely a kamatot biztosan meghozzatandó.

Azok közé, kik helyben legelőbb építhetné-nek, talán takararékpénztárunk tartozik, melyről ugyis hírlik, hogy építeni szándékozik; amit, ha ko-

molyan akar, sokkal célszerűbb lenne, ha e helyen semmint az általa tervezett építéne, hol lakókra igen, de bolthélokra nehezen számíthat. Ennek tehát az alkalom érintett helyre való építés különösen érdekében állna; mert oly ingatlan birtokra tenne szert, mely biztosan kamatoz és ez annál is szilárd bittel még jobban növelné.

Ismétlem tehát, hogy a boltok hiányán az e helyre való építkezés segített legelőbb, és hogy közterület általa sokkal kevesebbet vesz, mint szépségben nyerni fog.

A naponkinti piac szétágazását vagy fölcsatolását szükségesnek is, de különösen célszerűnek tartom, ha akarjuk, hogy a város egyéb részei is emelkedjenek és kereskedelmi jelleggel nyerjenek. Miképen történjék a fölcsatolás, ahon nem szőlők; legyen elég figyelmeztetnem az illetőket, hogy 1849-ben már megtörtént volt, de sokkal rövidebb időre, semhogy az érintett nyomatok kerekeshetnek.

Az eddig ugynevezett rendes kereskedők egyéb bajairól a közpiacunk hiányairól más alkalommal.

B. Z.

Ujabb fejlemények.

¶ Az „Iparosok Lapja”ban O. József önéletrajza a egyesülésre int az iparosokat a nagy töképezések vállalatai ellenében. Fölcsatolja őket, hogy az egy és ugyanazon üzletbeli szoros illetérféret kössenek egymás közt, támogatassák egymást, mindenki áldozzon erejéhez és viszonyaihoz képest oly pénzösszeget, melyből állandó tőkét lehessen alapítani. Indítványát igen helyesen, következőleg indokolja: „Kiszűzöknök áll az új iparrend életbevezetésére. Ennek engedményi szerént bárkinek szabad leendő eddig ehékek által szabályozott árumentik, nyilván, szabadon a tetszése szerént akár hány helyen árulni. Vegyük föl már most, ha valamely töképezésnek eszébe jutna, e vagy amaz iparos áruikkal eladására vállalkozni a tömeges pénzt és cédra fordítva, az üzletet fényes kiállításban a nagyszerű választékban fogja megkezdenni, vajjon ki fogja-e állhatni a versenyt ezzel a magánálló a egyes kisebbekről iparos? Erre minden józan föllogás azt felel: bizony aligha! mert a töképezés az üzlethez megkívántó nyers anyagot nem harmadik vagy második kézből veszi, hanem oda megy a forrásához, megszerzi szükségletét olcsóbb áron s így előbbinben is árulja készletét. Mit tesz ekkor a magános kisebb iparos? Eljár ehé, amához, harmadik, söt negyedik kézből veszi a nyers anyagot s így már három-négy üzletnek fizeti a nem csekély százeleket olyannyira, hogy midőn munkáját áruba bocsátja, sajátmagának kétszer annyiba került az anyag, mint a töképezés tőzsérnek. Itt van megjelölve tehát, miért szükséges a körülöttebb üzlet a egyébbeli iparosoknak kezét fogni s üzletik emelésére anyagilag is egymás közt közreműködni; itt látjuk most, mily előnyvel bírnak a kisebb iparos, ha közös erővel a egyesített némi tőkével rendelkezhetik; mert akkor ő is versenyt futhat a tőzsérrel s az üzletéhez megkívántó nyers anyagot csak ő is úgy szeresheti meg a forrásánál, mint a pénzesebb versenytárs. Ezáltal pedig az így módon egyesült iparágunk társai biztosítva lesznek mind árúikkalnak eladásában, mind pedig az anyagi haszon utérhetésében; másrésről azonban magya az ipar is tetemes emelkedésnek nézhet eleje, mert hol egyesült erő, viszonyos egyetértés és munkakidartás uralkodik, ott bizony lehet következtetni az illető iparágak fölvirágzását.”

— A pengő (konventus) bankpénzre vonatkozó bankok közül a két, öt, tíz, ötven, száz és ezer forintos ezévi tavaszhoz 30-ig a pesti, kassai, szebeni, brassói, zágábrói, fümeei, temesvári, továbbá a troppani, innsbrucki, lemergi, brinni, gráci, linci, triestzi, prágai, bécsi bankpénztárnaknál, és végre a laibachi, klagenfurti, görzi, salzburgi, krakói és cernovic bankváltó pénztárnaknál főlválthatók; ugyszintem egyesek fizetések a koro-naországokban minden főbbbank-leszámítólivaltal elfogadják ez idűig azokat. E határidőn túl a főnnevezett bankoktól tavaszhoz 1-40 nyárho 31-ig csak a bécsi bankpénztárnál lehet főlváltani. Ily pengő-pénzbeli banko még mintegy 30 millió főt értékig van forgalomban.

Szegedi tárogató.

100. — A matyhidai szűzmariakép. — Vasárnap és hétfőn beláthatlan sokasága tömeg hullámozott az alsóvárosi kapun Matyhida felé, átkelve a Matyos s letervén a szabadkai országútra, balra a „nagy ereszkedő”-nek tartva. Ezt elhagyván, a „homok és fekete szék”-nél egy kis házikóhoz seregelt a sokaság, innen megfordulva ismét visszahullámozott a városba. Az esemény oka következő: Nehány hét elejét óta csöndes kunyhó lakója, egy özevgy né ifvegét tetőzött ablakába. Az egész ablak nagysága jóformán egy □ láányi s ezáltal a

parányi szobácskát félhomályban tartja. Ez emberi képzelet mindig szeret fölőtte álló dolgokkal foglalkozni, erre hivatta van. A házikóban lévő kis gyermek talán épen unalmas dolgokon képzeltődött, midőn az ablakra pillantva „csontcsattörőkön” csúds alakot vón észre az ablaklvegyen, mely is igen hasonlított a Mariaképhez. Erre aztán figyelmét az öreg anyókat, ki nem kevésbé meglepetve látta az alakot, álmélkodván fölőtte. Ennek híre futamodott az egész környéken, a tanyákon és Szegeden. Napról napra többen látogattak meg az öreg asszonyt ezélt az egész világtól feledett pusztá lakában, míg a mondott két napon a kedvőző időjárás s a javuló országot egész néptenger csalt az esemény helyére. Igaz, hogy elején jámbor öreg anyókat voltak a béműlők, de később minden rangú és nemű nép volakodott a csuda helyére, minthogy a kép egy kezek munkájának lón mondva; mindemellett is a nagy tömeg egyrészt csak azon kíváncsiság csalta, vajjon mit béműlhatnak annyian? Az ifvegutában a véletlen játékaól oly alak került az ifvegutába, mely egészen nöhez hasonló. Ime a talány megfejtése. Sokan azt is hittük, hogy készkarak készül a kép, de tökéletlenség eléggé bizonyítja, hogy csak egy kis játéka az ifvegutay folyadéka. A könnyenhiőség erre nem gondolnak, nekik már a Boldogság Szűz jelent meg a házikó ablakán. Szép a hit világa, magasztos és szelid, s minthogy annyi milliót boldogított, csak az elveteműlték nem óvakodni miőt dőzni a buzgalomból; de az Istenség nem kis házikó ablakába, hanem a nagy természet egész összégére írta föl leírhatatlan nevét. A sokaság végre is azon meggyőződéssel jött haza, hogy bízda kar volt kigyalogolni, minthogy amit voltaképen kerestek, a Boldogság Szűzet csakugyan nem látták. Dícsérettel kell megemlítenünk a nt. sz. f. r. helybeli főnöket, ki a tévedéket megdorgálván, a babona elhagyására intő őket. (Szomorú jelenség, hogy egy unakozó gyermek agyára ma is ezeket csaltat egy ifvegdarabhoz; meg szomorúbb, hogy nem akad ember, ki a helyszínen fölvilágosítaná a tömeget babonájából; legszomorúbb mindenesre azon szemtanúktól hallott tény, hogy a szűzmariás ifvegdarab tulajdonosnője, amaz apró kunyhó lakója fölhasználva a balhittet, egyértékké gyujti meg a homályos ablak előtt, székelt tesz oda, melyen a ráterített piros kendő nygvan csak nyeli a hívők által rádobott pénzdarabokat. Ez azon része a dolognak, melynek megsejtetése a hatóságok körébe vágna. Sokan, kik látták és nyugodt lélekkel nézték meg a kérdéses ablakot, egyszerű ifvegteradásnak, mások nagyon régeink, s eszerént mint rendesen szőjárs, vaktivegnek látkod, melyen a rajta támaszt fölőtt történetesen nőlakfélt mutatnak. Egy rést ismét azt állítja, — s ez talán a legvalószínűbb, — hogy az ablaknak átellenében Szűzmariakép függ s az épen az ablakra szűgölő napusárgak évek folytán a fényképszet elvei szerént az ifvegbe sültek oda kép körvonala. Ugyhalljuk, a kérdéses ablak-íveget a csendőrök a városba hozták. Szerk.)

¶ Vasárnap este nagy néptörlongás és zaj csalta ki a főlővárosi lakosokat házaikból. Amennyit e tény okairól megtudhatunk, következő. A város Sövényháza és Pusztá-Szent-János felé föltesekelt készített vállalkozás utján. A munkásoknak vasárnap kelle vala kifizetettük, de ez, mivel a vállalkozók a munkálatokat rendesen fől nem mértek, meg nem történt. Az e fizetésmulasztás miatt fölőngereit munkások vasárnap este felé ásoáltak, kapkalk fölőgyverkezve a város által a munka helyes volta fölőtt örökőző városi neműtségek lakására mentek s pénzüket fenyegetések kíséretében követelték, mert pénzüket visszatartásá elnek tulajdonát, noha, mint halljuk, a fölőmérés nem volt kötelesség. A mérnök csendőrkért küldött, kiknek megjelenése még jobban fölőszította a munkásokat úgy, hogy felszáradt rendes katonaságnak kelle a tett színhelyére sietnie s a követőket szétosztatni. Ugyhalljuk, a rendes fölőmérés nyűböl elrendeltetett s eszerént a munkásoknak nem leendő többé panaszra okuk.

¶ Mult szombatban János Emil rendező jutalomjátékára kedves vendégünk érkezett Pestről. Szerdahelyi Kálmán a Tündérnyujjakban lépett föl, a közönség sajnálatára ezuttal csak egyetlen-egyszer. A színház csaknem egészen megtölt s a jutalmazott fölőrendbeli korszakban részesült. Szerdahelyi mint mindig, elragadta játékával a közönséget.

¶ Általánosán szeretett művésznők, F. Szabó Amália jutalomjátéka, mely mult szombatban elmaradt, holnapután fog megtartani. Az előadandó színmű Szigligeti „Rózsája”, mely első nyert a magyar tudós társaságtól jutalmat. F. Szabó Amália, ki több ízben a kedvenc művésznője volt Szegednek, ezuttal nőső jutalomjátékát veszi, miután mint tudjuk, Keszler társulatával Pécsre menend. Ha azt akarjuk, hogy ő is oly jól emlékezzék rólunk, mint nekünk művészetéről emlékeznünk kell, úgy holnapután a színházban íres hely bizonyosan nem lesz.

¶ A pesti joghallgatók 162 főt edtak a magyar tudós társaság palotájára.

¶ A bécsi magyar kereskedősegedek 408 főt küldöttek a tudós társaság palotájára.

— A pesti takarékpénztár az nőső értézd alatt 40,000 főt adott jótékony célra.

¶ A Pesti Hírnök igen korszerűen a már többször szóba hozt magyar iról segélyegylet eszméjét elevénit föl, megemlítvén, hogy míg mi gondolkodtunk, addig a bécsi irók az egyelet már megalakították. Oly példak után, minők p. Virág és Garay állapota volt, csakugyan jó lesz komolyan gondolkodnunk az ügyről.

— A tudós társaság igazgató tanácsa tavaszhoz elején üsszelli, tanácskozandó a tud. társasági palota miként és hogyan leendő megkezdése végett.

¶ Apostol Pál, csongrádmegyei atyja, tanácsos Apostol József házköznőnek hívja s a miskolci egyházkerület érdeműs szuperintendense cím megsejtzi.

¶ A „Hölgyfutár” Vörösmartynak egy levelét küli, melyben Virág haláláról szólva, e szomorú sorokat írja: „Halála, mint többnyire minden iró, rettető példak szolgálhat mindennek, ki az ifvegfogott magyar irodalom kopár mezéjére az élet utjáról életvédi elég boldogultak.” Aztután: „Az éjjel, hogy a gatlaltás elcheleltetnét, tyunkja fejénél llt, kutyája mellett az ágyon, s a macskája rajta rajt. Ezek voltak örököl az emberektől elhagyottak” stb. Ma már oda fejlődött közönségünk irodalomszeretete, hogy nem kell felőtnk Virág sorsától s attól, hogy azoknak, kik embereket oktattak és nemestettek, állatok vírusszának halálos ágyuk mellett.

100. — A multkor szőlőttuk a hernyózás szűkséges voltáról; azóta a lapokkuv olvassuk, hogy Aradon törvényesen parancsoltatt meg a hernyózás bizonyos napig, f. h. 20-kaig végrehajtása. Mi nem óljunk a törvényes eljárás teketeltében, sokkal szebb az önkényes buzgalom.

100. — A közölő kikelet tavaszhoz 15-én minket is a szabadba csalt, hogy a gazdaságok állását megtekintsi. Noha még az olvadó hóvöz itott egész tőcsákat képez a Bánságban, nem lehet mégis valami rendkívüli fölőrdor panaszokdunk. A vetések igen szépek, s ha kedvőző idő leendő, nem fog a tavaszról hóból semmi rossz következni. Ezenfől megsejtettük a szomszédos Oroslórszón Batthány Antónia grófnő jószágát, melyet általános rend jellegez. Az értékes ménes, a szép anyakancák, a nemes fajlovak, az ezek körül gondoskodás tanusokdunk, hogy e gazdaságot oly értelmes gazdaszítók vezetik, kik nem csak épen az „apiam is így szókta” veszik elvöl. A gazdaszítási fontos szerep kedves házikunkban oly jeles férfiak által van betöltve, hogy teljes reményt nyujt a gazdaszít fölőrvázására, midőn azontúl a gazdaszítetek egy-szeresint művelv, olvasott egyénekből állván, a környezetükben élő pusztai népségre is idűvő bélye gyakorolnak. Örömmel telik el az ember keble, midőn a gazdaszítetek tisztá, csinos pusztai lakásait sorba látogatja, s körülöttük ép szűk munkás népet látván hajlekikában, egyegy könyvtárt, számos magyar lapot, tisztá világnézet talál.

— Azon nöl bizottmány névsóra, mely a muzeumi terem kidíszítésére Pesten alakult, következő: Bohus-Szőgyéni Antónia ő nga elnökele alatt: Karacsényi-Marebányi Mária grófnő, Marebányi-Bánóczy Mária, Nádasdy-Forray Julia grófnő, Révay-Tajnay Ilona bárónő, Vass-Gyulay grófnő, Daniel-Weiss Fanny, Földváry-Kubinyi Amália, Heckeass-Beja Lenke, Kállay Istváné, Kubinyi-Laskári Emília, Latinovics-Somsich Mária urnők, s Matolay Ida urölgy.

¶ Csekonics-Lipthay Leóna bárónőnél f. h. 17-én nyűböl estély volt, melyen minden művelv osztály képviseltetett. Ez estélyen Révay Simon báró és Wass Otília gróflölgy együtt, azután Rádnótfi Erzsé urölgy egyedül művészlvetek a cíterát. Keményi ismét elragadta a jelenlévőket s művésztárs Beale szintén önállók is zongorázott.

¶ Egressy Gábor az általa szerkesztett „Magyar Színházi Lap”-ban Kakas Márton indítványát fogadj Istennel felel s a többi közt írja, hogy azon nyilatkozott, mely az egész magyar iró- és színészereg szemlében történik, nem csak oly — mint szerényen megjeggyi — közbemert, mint ő, hanem bizonyosnál Garrieket vagy Talmát is büszkéle tehetne. Akarjunk himni, hogy Kakas Márton szed indítványát töl követendő.

¶ Mennyire szükséges már a gőzhajózás körül a verseny, bizonyítja a Gy. K. mely panaszokd, hogy csak Győr és Pest közt 50 kral emelte a vitélből a szabadalmazott gőzhajótársaság.

¶ A Bajai Közlöny írja, hogy egy bajai tréfas koresmáros egy biztosító társulat ügynekél 12 öl tüzifát biztosított, a fa elégryn, (de kálhána) a koresmáros kívánta a biztosított üsszeget, az ügynök-polgártárs azonban flüget mőtszart néki.

— Az Athénben székelő görögországi régisegtani társulat, mely 1837 óta Otó gróf király pártfogása alatt főláll, Telfy János hazánkfiát, a pesti egyetem egy tanárát, levezető tagjain megválasztá.

— A pesti zenede fölőlt az irókat, kiadókat és magánosokat, hogy a magyar szavaslára alkalmas nyomtatványaitak vagy több példányban neki ajándékozni sziveskednének.

¶ A sárosmegyei gazdasági egyelet azon utassalakk küldetett vissza fölterjesztet alapszabályait, hogy azokat a magyar gazdasági egyelet alapszabályaihoz alkalmazzák. Az egyeleti tagok száma 200.

Fővárosi levél.

Pest, 1860. Józsefnapián.

Delet harangoznak. A nap mézáz könnyed fellegek mögött. A legutóbbi tavaszi lebel teszi tüdőt. A mezőn, tudom, ezer bimbó ébred. Itt a városban az egyetem díszes egyháza körül kocsi sora és nagy népesport tolong. Mi történik itt? Ő méltóság Farkas Imre, a fejérmegyei plébános az egyház áldását mondja. Űrményi József nemeseblű fia Pál és Vukovics Szabaszleánya Mária fölött, kik a föltár számolánál nyujtanak egymásnak kezét, szeretmet valva és hűséget es-

kldve a mennyei atya szentséges színe előtt, ki szíveiket alkotá.

Még néhány perc és a négyes lobogós fogat elől, a völgy és menyasszony együtt indulnak a templomból az élet viszontagságos útjára, melyet ezáltal elválhatlan frigyen szándékozik megfuti az egy érzelme dagasztotta két kebel. Utánok a kocsi hosszú kísérete, megtelve díszöltönyökben ragyogó urakkal és hölgyekkel. Megleljen kísérőiket ezer ajkú kőr. Kiki érzi és látja, hogy a frigyet a szerelem szította, a bölcsesség jóváhagyta, a szeretet egyháza megáldotta! Éljen!

Videki rövid hírek.

† Pécsen új iap keletkezik, szerkesztője Bánlay ügyvéd.

† Ungmeyer egykori alispánja s országgyűlési követre Horváth Simon Ungvárt f. hó 6-án meghalt.

† Baján a még ifjú Allaga Géza hangverseny adott s saját szerzeményét magyartól jelesen játszta.

† Eperjesen vízvezetést nem csak terveznek, hanem létesítenek is. Nálunk is megpendült az eszme, de még nem érett.

† Kassán a színházi zenekar egy szál hegedűből áll, mondja a Növilág, s ez is kontrás, jegyzi meg a V. U.

TÁRCA.

Szegedi séták.

II.

A teremés utolsó napján Ádám apákát alkotta Isten, még pedig földből; talán azért van oly sok földművő, ki más becsületet ember életjait rongálja. Ádámnak első álmában, oldalbordájából retemtette Isten az első asszonyt. Szegény Ádám! Első nyugodalma vala egyzersimint az utolsó is; mert házassága után nem sokára kiltetvén a paradicsomból, más helyre kellett utaznia. Nem hiszem mégis, hogy rosszabb uton vándorolt volna, mint amint mi szegediek az indóházától a kövezett sanyarogni kénytelenítettünk! Ezer szerencse, ha esős időben a kocsi a lovakkal együtt a feneketlen sárban el nem tűnik, mint egyenlő pénztárnak vagy pénzkezelő. A városunkat meglátogató vidéki, különösen ha az éji vonaton jön, bizony nem valami magasztos fogalmat szerezhet magának városunkról, midőn ez irtalmatlan uton voncoltatja be magát Szegedre. Igen kívánság lenne, hogy e bajon is mielőbb segítve legyen.

E lapok szerkesztője buzdító szavakat írtett városunk lelkes hűbeányaihoz azon szent célra, miszerint hazánk s városunk nagy fiának, Dugonics Andrásnak méltó szobrot állítsunk. Mi férfiak meg alakítsunk oly társulatot, mely céljait tűze a köztőlunk nagyon elharapított nem igazmondós ostorozását, s ama rágalmi mételnek, mely már nem egy becsületet emelt fosztott meg élte szerencsétől, gyökerestől kiirtani. Legkisebesebb eszköz és célra, ha minden jórával ember alhelyett, hogy fülét tárná ki előttük, megvetéssel fordul el tőlük úgy, hogy magukra hagyatván, végre észre, s ha még lehet, tisztességes utra térjenek.

Azt tartják Epikur bölcssei, az ember azért él, hogy jól egyék és igyék, pedig megfordítva áll a dolog; az ember azért eszik és iszik, hogy éljen. Azok számára tehát, kik nyilvánosan szeretnek jól enni és inni, igen alkalmas hely lesz a főúróvárosi sétány, az ugynevezett hajdani kaszinó. E szép helyiség, mely már 1850 óta, mióta t. i. a kaszinó betiltatott, nagyon el van hanyagolva, most ügyes kezbe fog kerülni. A jó paprikáshálról és tiszta borokról ismeretes Kátay Ferenc több évre kibérelte azt s már tavaszut elsőjén újra kitakarítja megnyitandja. Eszerint remélhető, hogy a főúróvárosi sétány ismét kellemes mulatóhelye lesz a szegedieknek, s ha a vendégül jó olcsó étellel és itallal tartja vendégeit, nem félhet, hogy e sétányon száraz ágra jusson.

Kemény.

Népregei adatok Szeged történetéből.

Tető néni regéi.

I.

A vén eperfa.

(Folytatás és vége.)

A basa utóbb még hűzelegni volt kénytelen e kis tomengek, sőt kegyének nagyobb jeletl a nekik adott fegyverengedélyt old módosítja, hogy az ő kénytelenül szerett halászái egy kis fegyverzett csoportot képeztek.

Holmi kiváltságai is voltak, mint p. o. hogy éjszakának idején a 10-12 házik között tiltilva volt a török katonáknak kóborogni, mert igen könnyen azon bűnt kellett volna a szegény halásznak elkövetniük, hogy akaratlannal is elusztassák az asszonyaik után öllakdó egyes törököket. A basa pedig épen nem szerette volna, ha megfogott hívei idő előtt kiltöznek a huri lakta menyvilágba.

Meg valának számlálva a török uralom napjai Magyarországon fölött.

Szegeden az utolsó éveket éltek már a jámbor mozlimek, midőn az államszék vezetői azon gondolatára jöttek, hogy ez a Szeged igen jó nyelvtanoda a török urfiak számára, hogy a basák nagyreményű fia elásitványra a magyar nyelvet, még Magyarországon kormányfőitai közé emelkedhetnek. Legjobb nyelvmestereknek látszottak a várbasa halászái, kik nem csak jól, de nyomatékkal és értelmesen beszéltek drága anyanyelvüket. A 10-12 házik egyannyi szép családnak volt tanyája. E családok föllemvonása a tisztaság vala, mely nem csak ruhájokra, de erkölcsökre, szokásaira is kiterjedt. A férfiak szép termettel, a nők nemeköz mért kecsékkel bírtak. Minde tulajdonok nem his gáncsol szolgáltak a török urfiaknak. A férfiak és nők áll össztartása minden ármanyt kijátszott a még azonföli saját öre volt a néhány háznak. Az ör teendője volt éjén át föllügyni a kis telepre, s ezt fölvalta, mindegyiknek kelle teljesítnie. Vezére sem hiányzott a halásztelepre; legköztülük egy férfi, kinek legmelegebb szíve, legéresebb karja, legdeleesebb és szeme volt. Ez Basa Miska volt, a halászvezér. A megkülönböztetést, melyben a várbasa részesíté, eme féligmeddig gúnynevet szerete neki.

Volt a kis teleprek több szép leánya, de mindnyájak fölött leginkább Basa Julis a halászvezér lányjára tündökölt. Amely napon a várbasa meglátta Julisát, azon a napon a háremhölgyek éreztek a főur kedveltségét és mindannyian kérék a jó urat, ne menne a halászok közé, mert a halbiz fejbé szál. Szegény török hölgyek, mikor jön el megváltótk!

A magyar nők és gyermekek számtalanszor éles gúnyval illették a háremtulajdonos basákat és török urakat. Így történt, hogy egy Andrásnap délutánján Sánta Ördög Andráshal szál egy kis névnap mulatságon voltak a halásztelep embeire. A gyermekek ezalatt Basa Miska háza előtt gyűlögtek össze s hömberek készítésével foglalkoztak. Juliska és édesanyja a két kis ablaknál varrogattak s mosolygva tekintgetének a gyermekek vidor mulatságára, kik már egész csoportját hordták össze a hóalakoknak. Most egy sokkal nagyobb állítottak közepre, ennek fejére turbánt kerekítvén, ez volt a basa, a körülte álló alakok pedig a háremhölgyeket képviselték.

Mikor ezzel készen valának, föltillozták kalapjaikat s csatára készítették a basa ellen. A készület gyors támadás követte, s a nem épen művelleg készült hóbasá csakhamar el volt ékteleítve. E játék még sokáig divatozott Szegeden egész a mai időkig, azonban a török urak, midőn meghaltottak, nem egyszer tiltották volna meg, ha épen mertek volna minden apróságban ellenkezni azzal a néppel, mely előtt az aprólékos szokások is fontosak, jelentőségű bírok. Noha a nemzeti szokások, nyelv és minden, mi nemzetiégtünk szellemi nyilatkozatát képezi, szabadok valának a török járom alatt, ily gúnyos ellenkezés mégis zokon esett némely titrelmelembb török urnak.

Épen midőn a gyermekek agyonverték a hóbasát, közeledtek feljük egy, az árkopartn sétáló török, ki ifjúságának könnyűségével jött elő, a gyermekeket szétriasztandó. A kis pajkosoknak sem kellett egyéb, a még föllesleges hógömb készletet záporoként szították az ifjú török urra s éküzben rendszeres visszavonulást tartottak Sánta Ördög Andráshal felé, hol apáik mláltak. A török már kardjához kapott, midőn Jani páter állt meg előtte, más oldalról meg Basa Juliska édesanyjával, kik mindhárom a tett helyére siettek.

A gyermekek csoport bűnbánólag közeledett Jani páternak kezét eskolandó, ki illően megdorgálta őket, a török urban pedig az ifjú Lymán bégét, a várbasa közel rokonát ismervén föl, kéré ténbe Basa Miskákhoz, majd ott a ház asszonya és leánya rendbe hozták sáros bővot mecskolt finom fölűzték. Jani páter ezalatt a névnap mulatókat látogatta meg.

Az ifjú bég köve volt a lányka szemsugáránál, s habár szótalan és őszinteszereleg, de elég gyorsan követé el a házba, hol azutan mindenféle nyelven megszólalt volna, ha egyszer esodlakozásában anyanyelvét is el nem felede volna. Jobb is volt így, a két nő ugy sem érte de nyel-

vet; de azért az öreg Jani páter utasítása szerint rendbe hozták az ifjú bég öltözetét.

Mig ok ezzel foglalkozának, Sánta Ördög Andráshal, ki igen kiváló ember volt a telepen, de alattomban ellensége, irgye vala Basa Miskának, az ablaknál leste, miként tér be az ifjú bég Basa Miskához s miként közeledik Jani páter az ő laka felé. Ezalatt Andráshal gazda vendégei köszöntötték a házágadást s a testvéri egyetértést; azt hitték, hogy e napon vége lesz azon alkalmatlan ellenkezésnek, melyet Andráshal gazda táplál; igaz, hogy vége is lön, mert hej okos uri ember volt az öreg Jani páter. Megérkezett ő is, de nem azért, hogy a gazda börtöré igyék, hanem azért, hogy a kis telep békébonatját figyelmesse, miszerint a ketszíniség nem magyar emberhez való, s hogy a házban, a török kegykeresés ideje lejár; mert karácsonra ismét négy török ur fog keresztelkedni, kik már a magyar imádságot tanulják; ma pedig épen a várbasa kedves rokona, az ifjú Lymán bég tette le turbanját egy keresztény asztalra s ugylátszik a szerelemért majd ő is kereszténynév leendő.

Mindez az öreg Jani páter kiolvasta az ifjú bég magaviseléséből s a lányka láttára történt megrázkódásából. Jani páternak igaz volt; mert még ez este Sánta Ördög Andráshal megjelent a bég és megesküdt a társaság előtt, hogy keresztény lesz.

Karácson esteje közeledett, Basa Miskákékal tükos ünnepeire készülték. Sánta Ördög Andráshal mindez megakadályozhatta volna, de ő épen akkor bűnbánatot tartott Jani páter rendelkezéből. Nem is jó lett volna, ha a várbasa megtudja, őesene mint látogatta a halászházakat; mint tanul magyarul és imádkozni keresztény módra, növesztvén szép barna haját, mert a kopaszra betörtült pogányokat nem nézheté jó szívvel Juliska.

Az ifjú bég koránsem volt oly bülszke, durva, eltasztó, mint a többi törökök; ő napról napra nyájásabb lön és legfőbb boldogsága volt, ha Basa Julisától a magyar nyelven nyert oktatást, s a jámbor halászlányka mindig azon volt, hogy csak illetelmes szavakra tanítsa az ifjú törököket.

Midőn Tető néni eddig mondá regjét, körül nézett a figyelmes hallgatókon s minthogy még gyermekek voltak, röviden iparkodott befejezni:

„S az lett a vége, hogy Lymán bég kikeresztelkedett és elszökött a kecskeméti pusztára. Tavaszra visszajött és övött vele Basa Julisát. Ezt az eperfát a keresztelőre ültették és tavasszal már árnyában sátor vona, iltek meg a lakodalmat, Török Pál uram lakodalmát, ki nem volt más, mint Lymán bég. Azutan, minthogy már akkor a törököket elhordta a bűti szél, Török Pál lemondott a fegyveréről és jómódú halászgazda lön. Elhalt már szepunokája és az öreg fa még élhetett volna, mint a lakodalom és keresztelő tanujna, de a ti apátok kivárgat. En sem sokáig élek!”

Ezzel az öreg Tető néni föltek a fatörzsről, szépen, lassan haza ballagott.

A piacnál ott Attilakoresmárról mondott elbeszélése nem kevésbé volt érdekes. Megjegyzendő, hogy az öreg nő különben kevés beszédű volt és igen szabatos előadással bírt, melyet nem kevésbé emelt eljé szerete, melylyel szerb nő létere a magyar testvérek iránt viseltett.

Leveleskösár.

Lapunk 6, 7, 8, 10, 11, 12 és 14-ik számai elfogyván, azotókt, kik szívesen nélkülöznek, nehányat 8 ujkracjájával visszavált a kiadóhivatal.

— □ nek Pesten. A Komoly levelet megkaptuk, a számokat újbol utalni indítottuk.

Kh. E. Brassó. — Becses sorát vettük. A népmondák név az hiszünk, hogy az ő álta nem szívesen vett eljárás az illető lap részéről csaknem még nem múlvi érdekességnek s ezt minden ír szívesen veheti. Az ő álta ohajtott tiltakozás talán helyén kivüli türelmetlenséget árulna el. Másik kérdésére nézve, mely, mint magunk is hiszünk, voltaképen lényege a dolgoknak, azt kell válaszolnunk, hogy becses közreműködését a legenyegőbb közönettel vesszük, és tisztelt előfizetői száma még nem szaporodott annyira, hogy oly helyhezbe jussunk, melyben őn méltányos igényeinek megfeleljen. A kedves népregekből tehát ezúttal is minél többet kérünk, tiszteljük fejében utalványt adunk ezúttal érkezendő előfizetőink.

